

ಶ್ರೀಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ಶ್ರೀಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ  
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

## ॥ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಭರತೇನ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಧಿಕ್ಕಾರಣಂ ತಾಂ ಪ್ರತಿ ಮಹತೋ ರೋಷಸ್ಯ  
ಪ್ರಕಟನಂ ಚ

ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಸ ಪಿತುರ್ವೃತ್ತಂ ಭ್ರಾತರೌ ಚ ವಿವಾಸಿತೌ |  
ಭರತೋ ದುಃಖಸಂತಪ್ತ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || 2.73.1 ||

ಕಿಂ ನು ಕಾರ್ಯಂ ಹತಸ್ಯೇಹ ಮಮ ರಾಜ್ಯೇನ ಶೋಚತಃ |  
ವಿಹೀನಸ್ಯಾಥ ಪಿತ್ರಾ ಚ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಪಿತೃಸಮೇನ ಚ || 2.73.2 ||

ದುಃಖೇ ಮೇ ದುಃಖಮಕರೋವ್ರಣೇ ಕ್ಷಾರಮಿವಾದದಾಃ |  
ರಾಜಾನಂ ಪ್ರೇತಭಾವಸ್ಥಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಂ ಚ ತಾಪಸಂ || 2.73.3 ||

ಕುಲಸ್ಯ ತ್ವಮಭಾವಾಯ ಕಾಲರಾತ್ರಿರಿವಾಗತಾ |  
ಅಂಗಾರಮುಪಗೂಹ್ಯ ಸ್ಮ ಪಿತಾ ಮೇ ನಾವಬುದ್ಧವಾನ್ || 2.73.4 ||

ಮೃತ್ಯುಮಾಪಾದಿತೋ ರಾಜಾ ತ್ವಯಾ ಮೇ ಪಾಪದರ್ಶಿನಿ |  
ಸುಖಂ ಪರಿಹೃತಂ ಮೋಹಾತ್ ಕುಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಕುಲಪಾಂಸನಿ || 2.73.5 ||

ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಹಿ ಪಿತಾ ಮೇಽದ್ಯ ಸತ್ಯಸಂಧೋ ಮಹಾಯಶಾಃ |  
ತೀವ್ರದುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತೋ ವೃತ್ತೋ ದಶರಥೋ ನೃಪಃ || 2.73.6 ||

ವಿನಾಶಿತೋ ಮಹಾರಾಜಃ ಪಿತಾ ಮೇ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ |  
ಕಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋ ರಾಮಃ ಕಸ್ಮಾದೇವ ವನಂ ಗತಃ || 2.73.7 ||

ಕೌಸಲ್ಯಾ ಚ ಸುಮಿತ್ರಾ ಚ ಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತೇ |  
ದುಷ್ಕರಂ ಯದಿ ಜೀವೇತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತ್ವಾಂ ಜನನೀಂ ಮಮ || 2.73.8 ||

ನನ್ವಾಯೋಽಪಿ ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ತ್ವಯಿ ವೃತ್ತಿಮನುತ್ತಮಾಂ |  
ವರ್ತತೇ ಗುರುವೃತ್ತಿಜ್ಞೋ ಯಥಾ ಮಾತರಿ ವರ್ತತೇ || 2.73.9 ||

ತಥಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾ ಹಿ ಮೇ ಮಾತಾ ಕೌಸಲ್ಯಾ ದೀರ್ಘದರ್ಶಿನೀ |  
ತ್ವಯಿ ಧರ್ಮಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ಭಗಿನ್ಯಾಮಿವ ವರ್ತತೇ || 2.73.10 ||

ತಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಚೀರವಲ್ಕಲವಾಸಸಂ |  
ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯ ವನವಾಸಾಯ ಕಥಂ ಪಾಪೇ ನ ಶೋಚಸೇ || 2.73.11 ||

ಅಪಾಪದರ್ಶಿನಂ ಶೂರಂ ಕೃತಾತ್ಮಾನಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ |  
ಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯ ಚೀರವಸನಂ ಕಿಂ ನು ಪಶ್ಯಸಿ ಕಾರಣಂ || 2.73.12 ||

ಲುಬ್ಧಾಯಾ ವಿದಿತೋ ಮನ್ಯೇ ನ ತೇಽಹಂ ರಾಘವಂ ಯಥಾ |  
ತಥಾ ಹ್ಯನರ್ಥೋ ರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ತ್ವಯಾಽನೀತೋ ಮಹಾನಯಂ || 2.73.13 ||

ಅಹಂ ಹಿ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾವಪಶ್ಯನ್ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ |  
ಕೇನ ಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವೇಣ ರಾಜ್ಯಂ ರಕ್ಷಿತುಮುತ್ಸಹೇ || 2.73.14 ||

ತಂ ಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಮಹಾರಾಜೋ  
ಬಲವಂತಂ ಮಹೌಜಸಂ |  
ಉಪಾಶ್ರಿತೋಽಭೂದ್ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ  
ಮೇರುಮೇರುವನಂ ಯಥಾ || 2.73.15 ||

ಸೋಽಹಂ ಕಥಮಿಮಂ ಭಾರಂ ಮಹಾಧುರ್ಯಸಮುದ್ಯತಂ |  
ದಮ್ಯೋ ಧುರಮಿವಾಸಾದ್ಯ ಸಹೇಯಂ ಕೇನ ಚೌಜಸಾ || 2.73.16 ||

ಅಥವಾ ಮೇ ಭವೇಚ್ಛಕ್ತಿಯೋಗೈರ್ಬುಧ್ವಿಬಲೇನ ವಾ |  
ಸಕಾಮಾಂ ನ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಮಹಂ ಪುತ್ರಗರ್ಧ್ವಿನೀಂ || 2.73.17 ||

ನ ಮೇ ವಿಕಾಂಕ್ಷಾ ಜಾಯೇತ ತ್ಯಕ್ತಂ ತ್ವಾಂ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಾಂ |  
ಯದಿ ರಾಮಸ್ಯ ನಾವೇಕ್ಷಾ ತ್ವಯಿ ಸ್ಯಾನ್ಮಾತೃವತ್ ಸದಾ || 2.73.18 ||

ಉತ್ಪನ್ನಾ ತು ಕಥಂ ಬುದ್ಧಿಸ್ತವೇಯಂ ಪಾಪದರ್ಶಿನೀ |  
ಸಾಧುಚಾರಿತ್ರವಿಭ್ರಷ್ಟೇ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ನೋ ವಿಗರ್ಹಿತಾ || 2.73.19 ||

ಅಸ್ಮಿನ್ ಕುಲೇ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಚ್ಯತೇ |  
ಅಪರೇ ಭ್ರಾತರಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಸಮಾಹಿತಾಃ || 2.73.20 ||

ನ ಹಿ ಮನ್ಯೇ ನೃಶಂಸೇ ತ್ವಂ ರಾಜಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷಸೇ |  
ಗತಿಂ ವಾ ನ ವಿಜಾನಾಸಿ ರಾಜವೃತ್ತಸ್ಯ ಶಾಶ್ವತೀಂ || 2.73.21 ||

ಸತತಂ ರಾಜಪುತ್ರೇಷು ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ರಾಜಾಭಿಷಿಚ್ಯತೇ |  
ರಾಜ್ಞಾಮೇತತ್ ಸಮಂ ತತ್ ಸ್ಯಾದಿಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ವಿಶೇಷತಃ || 2.73.22 ||

ತೇಷಾಂ ಧರ್ಮೈಕರಕ್ಷಾಣಾಂ ಕುಲಚಾರಿತ್ರಶೋಭಿನಾಂ |  
ಅದ್ಯ ಚಾರಿತ್ರಶೌಟೇರ್ಯಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿನಿವರ್ತಿತಂ || 2.73.23 ||

ತವಾಪಿ ಸುಮಹಾಭಾಗೇ ಜನೇಂದ್ರಕುಲಪೂರ್ವಕೇ |  
ಬುದ್ಧಿಮೋಹಃ ಕಥಮಯಂ ಸಂಭೂತಸ್ತ್ವಯಿ ಗರ್ಹಿತಃ || 2.73.24 ||

ನ ತು ಕಾಮಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ತವಾಹಂ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯೇ |  
ಯಯಾ ವ್ಯಸನಮಾರಬ್ಧಂ ಜೀವಿತಾಂತಕರಂ ಮಮ || 2.73.25 ||

ಏಷ ತ್ವಿದಾನೀಮೇವಾಹಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ತವಾನಘಂ |  
ನಿವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವನಾದ್ ಭ್ರಾತರಂ ಸ್ವಜನಪ್ರಿಯಂ || 2.73.26 ||

ನಿವರ್ತಯಿತ್ವಾ ರಾಮಂ ಚ ತಸ್ಯಾಹಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಃ |  
ದಾಸಭೂತೋ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುಸ್ಥಿತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ || 2.73.27 ||

ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭರತೋ ಮಹಾತ್ಮಾ  
ಪ್ರಿಯೇತರೈರ್ವಾಕ್ಯಗಣೈಸ್ತುದಂಸ್ತಾಂ |

ಶೋಕಾರ್ದಿತಶ್ಚಾಪಿ ನನಾದ ಭೂಯಃ

ಸಿಂಹೋ ಯಥಾ ಮಂದರಕಂದರಸ್ಥಃ || 2.73.28 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ  
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||